

Soudní tlumočení

Marie Braná

Tlumočení je vždy činností na pomezí dvou kultur. Práci tlumočnicka je obě kultury sbližovat a umožnit jim vzájemné porozumění. Práce soudního tlumočnicka s sebou přináší ještě další výzvy než jen porozumění tématu a naučení se slovní zásoby. Soudní tlumočnick se při své práci často setkává s tématy, na které se dopředu nemohl připravit nebo která mohou být velmi citlivá. A nakonec dostane od státu zapláceno výrazně méně než tlumočnick na „běžném trhu“. Přesto se ale najdou lidé, kteří se soudními tlumočnicky stát chtějí.

Stát se soudním tlumočnickem není lehké ani v České republice, ani v Rakousku. Uchazeč musí mít čistý trestní rejstřík, prokázat několikaletou praxi a znalost právní terminologie. Ale nemusí být vystudovaný tlumočnick. V České republice se ovšem tato podmínka do budoucna zvažuje, aby se zajistila vyšší kvalita soudního tlumočení. V Rakousku i Česká republika se nerozlišuje mezi soudním překladem a tlumočením, tudíž soudní tlumočnick musí obojí ovládat jak do svého mateřského, tak i do cizího jazyka. Dalším společným znakem této činnosti jsou nízké odměny, tlumočnick si většinou nejlépe vydělávají překladem rodných listů, vysvědčení nebo smluv a tlumočením svatebních obřadů.

Činnost soudního tlumočnicka v Rakousku v rozhovoru přibližuje soudní tlumočnick, soudce a vysokoškolský pedagog **Dr. Dietmar Koller**.

Čeští soudní tlumočnicki jsou povinni prokázat znalost jazyka, absolvovat přípravný kurz práva a doložit praxi. Rakouští soudní tlumočnicki absolvují zkoušku, jak taková zkouška probíhá?

Uchazeč nejprve podá žádost prezidentovi zemského soudu v místě bydliště. Ten pak zjistí, jestli je v dané jazykové kombinaci vůbec potřeba mít dalšího tlumočnicka. Pokud ano, pošle žádost o posudek Rakouskému svazu soudních tlumočnicků (ÖVGD), který zkoušky organizuje. Zkušební komise se skládá z jednoho předsedy – soudce – a dvou zkoušejících. V interních pravidlech Svazu se píše, že soudce by neměl mít stejnou jazykovou kombinaci jako uchazeč, neboť někteří soudci také pracují jako soudní tlumočnicki. Povídá se totiž, že si soudní tlumočnicki neradi vytváří konkurenci. A jsou i jazyky, kde zkoušku za posledních deset let nikdo úspěšně nesložil. Zkouška sestává z dvou překladů, testu znalostí rakouského práva, právní terminologie, definic a zkratk, tlumočení z listu a simulovaného jednání. Většinou se jedná o simulaci soudního jednání, výslechu u policie nebo návštěvy lékaře. Když uchazeč zkoušku absolvuje úspěšně, je jmenován soudním tlumočnickem a od práce ho dělí už jen vyhotovení razítka pro ověřování písemných překladů.

V Rakousku se nenabízí obsáhlý kurz práva jako v České republice, kde je jeho absolvování dokonce povinné. Musí se uchazeči vše naučit sami?

Rakouský svaz soudních tlumočnicků kurzy a semináře nabízí, jedná se o úvodní kurz, kde si člověk může ujasnit, zda se tlumočnickem vůbec chce stát, a pak následuje kurz navazující, kde se vyučují základy občanského a trestního práva, průběh trestního řízení i obecné tlumočnické

dovednosti jako je notace. To všechno pak ale uchazeči musí trénovat hlavně sami, kurz je především upozorní na oblasti, kterým je nutné se věnovat, tréninku se zde nevěnuje tolik času.

Uchazeči se často mýlí ve dvou věcech. Zaprvé mají nedostatky v jednom z jazyků, o kterých ani nevědí, protože mají za to, že když mají matku z Turecka a otce z Rakouska, umí oba jazyky perfektně. A zadruhé nezvládají dost dobře notaci, při zkoušce sice není nutné tlumočit tak dlouhé úseky jako při zkouškách na Translatologickém centru, ale přesto je nutné notaci ovládat.

Soudní tlumočníci se při práci dostávají do různých situací, co je na této práci nejobtížnější?

Jinak to závisí na dané situaci, někdy tlumočnick zažije velmi nečekané překvapení, jindy je pro něj obtížné zachovat odstup a zůstat neutrální, protože se jedná o krutý případ. Přitom je v Rakousku soudní tlumočení velmi špatně placeno. Sazby se nezměnily od roku 2007.

V České republice je soudní tlumočení samotnými tlumočníky považováno za „královskou disciplínu“, je to i v Rakousku tak prestižní povolání?

Myslím si, že u nás je prestižnější kabinové tlumočení. Na soudní tlumočnický se pohlíží jako na ty, kteří ovládají právní jazyk, z něhož mají mnozí spíše strach. Máme tedy takovou image specialistů, lepší či horší. Ale více peněz si člověk vydělá na soukromých zakázkách.

Co když soudní tlumočnick udělá chybu?

Při tlumočení si chyb většinou nikdo nevšimne, protože nikdo nerozumí oběma jazykům, a soudní líčení se většinou nenahrávají, takže ani později není co rozebírat. Nějakou dobu ve Vídni pracovali právníci, původně vídeňští Češi, kteří vyrostli v dvojjazyčném prostředí. Ale ani u nich se mi nestalo, že by tlumočnicka kritizovali a navrhovali by, co měl přetlumočit jinak. Když tlumočnick chybu udělá, nese za ni zodpovědnost, pro takové případy bych všem doporučil pojištění odpovědnosti.

Existuje spolupráce mezi českou Komorou soudních tlumočnicků České republiky a Rakouským svazem soudních tlumočnicků?

Oficiální kontakt mezi oběma svazy není, ale jistá spojení existují. Například jezdí rakouští tlumočnicki do České republiky na semináře organizované Komorou, kde přednášejí. Nevím o tom, že by to fungovalo opačně. Myslím si ale, že by to byla dobrá příležitost, kdyby i čeští specialisté zavítali do Rakouska.